

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Retteghy István ügyvéd által képviselt felperesnek a Örökségvédelmi Hivatal alperes ellen örökségvédelmi ügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2010. március 17. napján kelt 14.K.22.135/2009/21. számú ítélete ellen a felperes által 22. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 14.K.22.135/2009/21. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (azaz ötvenezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes tulajdonában áll az hrsz-ú, 3 ha 8975 m² területű üzemi épület megnevezésű ingatlan, amelyen az épülete és berendezései találhatóak. A hrsz-ú ingatlan a hrsz-ú és a 25/2005.(IX.16.) NKÖM rendelet (a továbbiakban: R.) 30.§-ának rendelkezésével műemlékké nyilvánított ingatlan telekalakítása eredményeként alakult ki, a megosztás ingatlan-nyilvántartási átvezetésére 2006. január 23-án került sor. A felperes és jogelődje a hrsz-ú ingatlan és azon található üzemi épület, valamint az egyes berendezések műemléki védettségéről kétséget kizáró módon tudomással bírt, ennek ellenére a felperes az örökségvédelmi hatóság értesítése és engedélye nélkül biztosította a Kft., mint vevő megbízása alapján eljáró Kft-nek, hogy az területén található gépeket, berendezéseket elbontsa.

Az örökségvédelmi hatóság a munkálatokról való tudomásszerzést, helyszíni szemlét és az engedély nélkül elvégzett bontási munkálatok beazonosítására szolgáló szakértői vélemény beszerzését követően meghozott, 2008. december 11-én kelt 470/2328/11/2008.

számú határozatában a felperest az engedély nélkül elvégzett gépbontási munkálatok miatt 30.000.000 forint örökségvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. Egyúttal megállapította, hogy teljesen elbontásra került a finomsor és a kazánok, részleges bontás történt a középsoron, az abroncssoron, a kikészítőn, továbbá a hengerraktár teljesen kiürítésre került, a bontás a épületét és belső helységeit nem érintette. A bírság kiszabása során értékelésre került, hogy a tevékenység a I. kategóriába tartozó kulturális örökségi elemet érintette, a kulturális örökségi elem történeti, eszmei jelentősége kiemelkedő, mivel a létesítmény legértékesebb része maga a technológia, a gépek és berendezések sokfélesége, egyedisége; az engedély nélküli bontás miatt a korábbi állapotot visszaállítani nem lehet, maga a védett örökségi elem szerves részét képező, névadó technológia megszűnt; az okozott kár kihat a védettség egészére, annak jövőbeni megítélésére, sorsára, különösen, hogy a megmaradt csonka állapot a jövőbeni bemutatathatóságot, az épület esetleges újrahasznosítását egyaránt veszélyezteti. A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2009. május 5. napján kelt 130/0051/002/2009. számú határozatában az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresetében az alperesi határozat - elsőfokú határozatra is kiterjedő - hatályon kívül helyezését kérte és vitatta a bírság jogalapját és összezszerűségét. Állította, hogy a tulajdonában lévő ingatlan nem áll műemléki védelem alatt, ezért szankció alkalmazásának nem volt helye. Sérelmezte az örökségvédelmi bírság megtorló jellegét, továbbá azt, hogy a hatóság nem vette figyelembe, a bontásért nem felelős, illetve a középsoron, az abroncssoron, valamint a kikészítőn elvégzett részleges bontás miatt a bírságszámításánál az alacsonyabb szorzószám alkalmazása lett volna indokolt.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a műemléki védettség az hrsz-ú felperesi ingatlanra is kiterjedt, mivel a telekalakítás ingatlan-nyilvántartási átvezetésére a hrsz-ú ingatlan műemlékké nyilvánítását elrendelő R. közzétételét követően került sor, és a R. a meghozatalakor hatályos ingatlan-nyilvántartási állapot szerint tüntette fel a műemlék azonosításához szükséges helyrajzi adatot, azaz a helyrajzi számot, továbbá a hrsz-ú ingatlan műemléki védettsége az ingatlan-nyilvántartásban később átvezetésre került. Utalt a védettség céljára, továbbá arra, hogy a R. egyértelműen védetté nyilvánította a épületét és berendezéseit, így megalapozatlan az a felperesi állítás, hogy a és berendezéseit tartalmazó felperesi ingatlan tekintetében védettség elrendelésére nem került sor. Az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy a felperes, mint a műemlék tulajdonosa a bontási munkák megkezdése előtt nem kért engedélyt, holott őt a műemlék fenntartásának, karbantartásának kötelezettsége terhelte, továbbá azt is, hogy a

bontás a berendezések egy részét teljesen, másik részét részben érintette, ezért az örökségvédelmi bírság jogalapját igazoltnak találta. A bírság összezszerűsége körében megállapította, hogy a hatóság szakértő bevonásával a releváns körülményeket feltárta, azokat megfelelően értékelte, és megjelölte a felperes terhére értékelt körülményeket, továbbá a vonatkozó jogszabályok helyes alkalmazásával állapította meg a bírság összegét, így a határozat e részében megfelelt a mérlegelési jogkörben hozott határozatokkal szemben támasztott követelményeknek. Külön kiemelte, hogy a technológia a működőképesség hiányában is képes a korábbi munkafolyamatokat szemléltetni, ennek megbontása az, ami a védettséget élvező technológia megszűnését eredményezte. Nem fogadta el az alacsonyabb szorzó alkalmazását tekintve, hogy a berendezés részleges megsemmisítését a szakértői vélemény igazolta.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet "megváltoztatását" és a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezését kérte. A felperes a jogerős ítélet ténymegállapításait nem vitatta, azokat helytállónak találta, azonban sérelmezte az abból levont jogi következtetéseket. Állította, hogy a tulajdonában lévő ingatlanra a műemléki védettség nem terjed ki, mivel a R. a hrsz-ú ingatlant kifejezetten nem nevesíti, holott a R-nek a 2001. LXIV. törvény 32.§ f) pontja alapján a műemléki ingatlan azonosításához szükséges adatot - helyrajzi számot - fel kellene tüntetnie. Hivatkozott arra is, hogy az alperes tényállás tisztázási kötelezettségének nem tett eleget, mivel a kár nagyságát nem határozta meg. Kifogásolta a bírságalap és a szorzószám megállapítását is. Sérelmezte, hogy nem értékelték a javára azt, hogy a korábbi tulajdonos az acélmű 2005. december 16-i leállítását követően sem karbantartási, sem állagfenntartási munkát nem végzett, így a berendezésen a gyártás már nem is indulhatott volna meg, az eredeti technológia alkalmazásának lehetősége is megszűnt. Állította, hogy a bírságalap 5.000.000 forintos mértéke megtorló jellegű és nem preventív célokat szolgál, a 6-os szorzó alkalmazása törvénysértő, mivel a műemléki védettséget élvező középsonon, abroncssoron, kikészítőn csak részleges elbontás történt. A felperes a törvényes határidőn túl felülvizsgálati kérelmét kiegészítette és előkészítő iratot is benyújtott, melyhez mellékelte egy földhivatali határozatot.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte. Állította, hogy kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes tulajdonában lévő ingatlan műemléki védelem alatt áll, melyről a felperes és jogelődje is tudomással bírt, hiszen a felperes volt az, aki az Város Önkormányzatának Képviselő-testületénél kezdeményezte az épülete és berendezései műemléki védettségének megszüntetését. Állította, hogy a tényállás tisztázási kötelezettségének eleget tett. Erre irányuló kereseti kérelem hiányában érdemben nem foglalkozott a felperes azon

felülvizsgálati érvelésével, hogy az okozott kár nagyságának megállapítására nem került sor.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, a törvényes határidőn túl előterjesztett felülvizsgálati kérelem kiegészítésével érdemben nem foglalkozott, továbbá a Pp. 275.§ (1) bekezdésében foglalt bizonyítási tilalom miatt az előkészítő irattal benyújtott földhivatali határozatot sem vette figyelembe bizonyítékként.

Tekintettel arra, hogy a Pp. 270.§ (1) bekezdése alapján a felülvizsgálat tárgya a jogerős ítélet, a Legfelsőbb Bíróság nem vizsgálta érdemben a felperesnek az alperesi határozattal kapcsolatos kifogásait, és nem foglalt állást olyan kérdésben (a kár nagyság feltárásának elmaradása), mely kereseti kérelem hiányában nem is képezte az elsőfokú eljárás tárgyát, így a jogerős ítélet részét.

A felperes felülvizsgálati kérelme nem alapos az alábbiak szerint.

Az elsőfokú bíróság a felperes által sem vitatott tényekből helytálló és megalapozott következtetéseket vont le, a vonatkozó jogszabályokat helyesen értelmezte és alkalmazta, így mind a bíróság jogalapja, mind annak összszerszerűsége tekintetében törvényes döntést hozott, a jogerős ítélet ezért nem sérti a felülvizsgálati kérelem tartalma szerint hivatkozott, Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket.

Az 1997. évi CXLVII. törvény (Inytv.) 2.§ (1) bekezdése alapján az ingatlan-nyilvántartás településenként tartalmazza az ország valamennyi ingatlanának e törvény szerinti adatait, így a 14.§ a) pontja szerinti helyrajzi számot is. Az ingatlan adataiban bekövetkezett változások átvezetésének megvan az Inytv-ben és a 109/1999. (XII.29.) FVM rendeletben szabályozott rendje. Az ingatlan-nyilvántartás közhitelessége az ingatlan-nyilvántartás adatai tekintetében is fennáll, azzal, hogy az Inytv. 5.§ (6) bekezdése értelmében az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatokkal szemben a bizonyítás azt terheli, aki az adatok hitelességét, valósággal egyezőségét vitatja.

Azt a felperes sem állította, hogy a R. elfogadásának idején a tulajdonában lévő ingatlan helyrajzi száma nem hrsz. volt. A felperes ugyanakkor jogi indokolás nélkül hivatkozott arra, hogy a folyamatban lévő telekalakítás miatt a R. már nem használhatta volna az ingatlan-nyilvántartás közhiteles adatát, illetve a R. szövegében bekövetkezett tényként utalni kellett volna a tervezett (de még nem engedélyezett) megosztásra. E körben az elsőfokú

bíróság indokoltan utalt az ingatlan-nyilvántartás közhitelességére, és a felperes által kellően nem indokolt, alapvetően téves érveléssel szemben okszerűen állapította meg, hogy a R. megalkotásakor a műemléknek a R-ben azonosításra alkalmas módon való feltüntetésekor kizárólag az ózdi hrsz-ú megjelölést lehetett használni, ugyanis ez felelt meg nemcsak az Inyvtv. fent idézett, de a 2001. évi LXIV. törvény 32.§ f) pontjában foglalt rendelkezéseknek is. A telekmegosztási kérelem jogerős elbírálást megelőzően, illetve erről szóló hatósági határozat földhivatalhoz történő benyújtását, és az ingatlan adataiban bekövetkezett változás jogszabály szerinti átvezetését megelőzően az ingatlan adataiban változás nem következett be, ezért az adott ingatlan azonosítására kizárólag az ingatlan-nyilvántartásban szereplő adat - helyrajzi szám - szolgálhatott.

Rámutat a Legfelsőbb Bíróság arra is, hogy a felperesi érvelés alaptalanságát az is igazolja, hogy nemcsak a védettség létrejötte, hanem annak megszűnése is meghatározott - a védettségi eljáráshoz hasonló - eljárást feltételez, így a telek megosztása önmagában nem eredményezheti a műemléki védelem megszűnését.

Megalapozottan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes tudomással bírt az ingatlan műemléki jellegéről, és arról, hogy a műemléki védelem a Finomhengermű épületét és berendezéseit is érinti, és mint a műemlék tulajdonosa a 2001. évi LXIV. törvény 41.§-a alapján a műemlék fenntartásáról, jó karban tartásáról köteles volt gondoskodni.

A R. 30.§-ának ismeretében a felperesnek tudnia kellett arról is, hogy a műemléki védettséget élvező berendezések bontását megelőzően engedélyt kell kérnie, ezt azonban elmulasztott teljesíteni, így az elsőfokú bíróság okszerűen állapította meg, hogy a felperes a 2001. évi LXIV. törvény 82.§ (1) bekezdése alapján örökségvédelmi bírsággal sújtható, a bírság jogalapja és a felperes felelősége tekintetében az alperesi határozat megalapozott.

A bírság összezszerűségének megállapítása körében az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a vizsgálatot a mérlegelési jogkörben meghozott határozatok követelményeinek megfeleltetése tekintetében kell lefolytatni, tekintettel arra, hogy az örökségvédelmi bírság összegét a hatóság a 191/2001.(X.18.) Korm.rendelet 4.§ a) pontja szerinti I. kategória esetén 10 ezertől 250 millió forintig állapíthatja meg, oly módon, hogy a bírság alapját az 5/A.§ (1)-(2) bekezdése alapján arra figyelemmel kell meghatározni, hogy a kulturális örökség elemének mekkora a történelmi, eszmei jelentősége és egyedisége, van-e lehetőség a helyreállításra, annak mekkora az időbeni és pénzügyi mértéke, továbbá vizsgálni kell a kötelezettségszegés tartama jellegét, ismétlődését. Az 5/A.§ (4) bekezdés a) pontja szerint az I.

kategóriába tartozó kulturális örökségi elem - így felperesi ingatlanon lévő berendezések - sérelme esetén a bírságalap legmagasabb összege 25 millió forint lehet, mely keretösszegen belül a hatóság a (2) bekezdésben felsorolt körülmények értékelése alapján és szabadon állapíthatja meg az egyedi ügyben alkalmazni kívánt bírságalapot. A hatóság a tényállást, azaz a bontási munkákkal érintett védett értékek körét szakértő bevonásával és kétséget kizáróan tisztázta, határozatában pontosan felsorolta azokat a tényeket, körülményeket, amelyek a jogsértés súlyának körében értékelt, külön nevesítve a felperes terhére kiemelt súllyal figyelembe vettek. A bírság kiszabása körében elvégzett hatósági mérlegelés helytállóságát az elsőfokú bíróság megalapozottan találta indokoltnak és okszerűnek, így törvényesen minősítette az alperes határozatát e körben is jogszerűnek.

A közigazgatási eljárásban kirendelt szakértő véleménye alapján kétséget kizáróan igazolt volt, hogy az elvégzett, engedély nélküli bontási munkálatok következtében elbontásra került a finomsor és a kazánsor (azaz ezek megsemmisültek), és csak részleges volt a középsor, abroncssor, kikészítő bontása.

A 191/2001.(X.18.) Korm.rendelet 5/B.§ (1) bekezdés b) pontja szerint a bírságszorzó 3-as, ha az engedély nélkül végzett munkálatok miatt a kulturális örökségi elem megrongálódott, c) pont szerint 6-os, ha a kulturális örökségi elem részlegesen megsemmisült. A 5/B.§ (2) bekezdése értelmében, ha az (1) bekezdésben felsorolt magatartások közül több is megvalósul, a súlyosabb jogsértéshez tartozó szorzószámmal kell a bírságalapot megszorozni. E rendelkezés folytán tehát kizárt volt, hogy a felperessel szemben a kulturális örökségi elem részleges megsemmisülését, de bizonyos örökségi elemek megrongálását is eredményező munkák miatt az alacsonyabb (3-as) szorzó alkalmazására kerüljön sor. A 6-os szorzó alkalmazását jogszerűnek minősítő ítéleti megállapítás ez okból törvényes.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet nem jogszabálysértő a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból, ezért azt a Pp. 275.§ (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A sikertelen felülvizsgálattal élő felperes a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles az alperesnek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségei megfizetésére, és a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt és az 1990. évi XCIII. törvény 50.§ (1) bekezdése szerinti mértékű felülvizsgálati illeték viselésére.

Budapest, 2011. március 9.

*Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Kincső sk. előadó bíró, Dr. Kalas Tibor sk. bíró*

Dr. Tóth